

अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन (संशोधन सहित) , २०७४

सभाबाट संशोधित मिति :-

२०८०/०३/१०

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका

गण्डकी प्रदेश, स्याङ्जा

प्रस्तावना:

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्र स्थापना हुने तथा स्थापना भएर संचालनमा रहेका विद्यालयहरुको व्यवस्थापनमा थप सुधार गरी गुणस्तरयुक्त विद्यालय शिक्षाको सुनिश्चितता गर्न वाञ्छनीय भएकोले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ बमोजिम अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको “स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७४” लाई संशोधन तथा परिमार्जन गरी गाउँ सभाले यो ऐन जारी गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (१) यस ऐनको नाम “अर्जुनचौपारी गाउँपालिका शिक्षा ऐन प्रथम संशोधन, २०७४” रहेको छ ।
- (२) यो ऐन अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भर लागू हुनेछ ।
- (३) यो ऐन तुरुन्त लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

- (क) “ऐन” भन्नाले अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको शिक्षा ऐनलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ख) “कार्यपालिका” भन्नाले अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (ग) “कोष” भन्नाले दफा ४० बमोजिम विद्यालय संचालनका लागि खडा गरिएको संचित कोषलाई सम्झनु पर्छ ।
- (घ) “गाउँपालिका” भन्नाले अर्जुनचौपारी गाउँ कार्यपालिकालाई सम्झनुपर्छ ।
- (ङ) “गाउँ सभा” भन्नाले अर्जुनचौपारी गाउँ पालिकाको गाउँ सभालाई सम्झनुपर्छ ।
- (च) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले गाउँपालिकाको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ ।
- (छ) “बाल शिक्षा केन्द्र” भन्नाले चार वर्ष उमेर पूरा भई पाँच वर्ष उमेर पूरा नगरेका बालबालिकाको लागि खोलिएको प्रारम्भिक बाल शिक्षा केन्द्र, नर्सरी, केजी, मन्टेश्वरी आदि सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “आधारभूत शिक्षा” भन्नाले प्रारम्भिक बाल शिक्षा देखि कक्षा आठसम्म दिइने शिक्षा सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “माध्यमिक शिक्षा” भन्नाले कक्षा नौ देखि कक्षा बाह्रसम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ ।
- (ञ) “विद्यालय शिक्षा” भन्नाले आधारभूत र माध्यमिक दुवै शिक्षा सम्झनु पर्छ ।
- (ट) “प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा” भन्नाले प्राविधिक ज्ञान, सीप तथा विषय वस्तुमा आधारित प्रविधि र व्यवसाय उन्मुख शिक्षा प्रदान गर्न कक्षा नौ देखि कक्षा बाह्र सम्म अध्यापन गराइने शिक्षालाई सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) “सामुदायिक विद्यालय” भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदान पाउने गरी समुदायको पहलमा स्थापना भई अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्झनु पर्छ ।
- (ड) “व्यवस्थापन समिति” भन्नाले दफा १९ बमोजिम गठन हुने विद्यालय व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ ।

- (ढ) “शिक्षा अधिकृत” भन्नाले गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाको प्रमुख वा सो प्रमुखको कामकाज गर्न तोकिएको कर्मचारीलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ण) “शिक्षा शाखा” भन्नाले गाउँपालिकामा रहेको शिक्षा हेर्ने विभाग/महाशाखा र शाखा वा ईकाईलाई सम्झनु पर्छ
- (त) “शैक्षिक गुठी” भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नको लागि कुनै व्यक्तिले नाफा नलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजी गुठी सम्झनु पर्छ ।

३. विद्यालयको प्रकार/तह: विद्यालय २ प्रकारका हुनेछन्

- (१) सामुदायिक विद्यालय : सरकारी अनुदान प्राप्त गरी समुदायबाट व्यवस्थापन हुने विद्यालय ।
- (२) संस्थागत विद्यालय: कम्पनी ऐन, शैक्षिक गुठी तथा सहकारी ऐन अन्तर्गत संचालित विद्यालय ।
- (३) विद्यालयको तह: कक्षा १-८ आधारभूत तह र कक्षा ९-१२ माध्यमिक तह

४. माध्यमिक शिक्षाको प्रकार: माध्यमिक तहको शिक्षामा देहायका प्रकारका हुनेछन्:-

- (१) साधारण माध्यमिक शिक्षा
- (२) संस्कृत माध्यमिक शिक्षा
- (३) प्राविधिक तथा व्यावसायिक माध्यमिक शिक्षा ।

५. शिक्षाको माध्यम:

- (१) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अंग्रेजी भाषा वा दुबै भाषा हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम देहाय बमोजिम हुन सक्नेछ :-
- (क) आधारभूत (कक्षा ५) सम्म मातृ भाषामा शिक्षा दिन सकिने छ,,
- (ख) गैर नेपाली नागरिकले नेपालको विद्यालयमा अध्ययन गर्दा अनिवार्य नेपाली विषयको सट्टा अन्य कुनै भाषाको विषय अध्ययन गर्न सक्नेछ,,
- (ग) भाषा विषयमा अध्ययन गराउँदा शिक्षाको माध्यम सोही भाषा हुनेछ,,

६. विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षा सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था

गाउँपालिकाले आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरी विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षा सञ्चालनको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

७ . विद्यालयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक:

गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यालयहरूले गाउँपालिकाले तोके बमोजिमको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्नु पर्नेछ ।

द. विद्यालय संचालन गर्न अनुमति लिनुपर्ने:

- (१) कुनै नेपाली नागरिकहरूको समुदायले सामुदायिक विद्यालय वा नेपाली नागरिकले शैक्षिक गुठी अन्तर्गत संस्थागत विद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई वडा समितिको सिफारिस सहित गाउँपालिका प्रमुख समक्ष अनुमतिको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा सो निवेदन उपर शिक्षा शाखाबाट आवश्यक जाँचबुझ गर्दा निर्धारित मापदण्ड पुरा भई विद्यालय खोल्न अनुमति दिन मनासिब देखिएमा शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिका प्रमुखले अनुमति दिनेछ ।
- (३) यो दफा प्रारम्भ हुँदाका बखत कम्पनीको रूपमा सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरूले चाहेमा कम्पनी खारेज गरी शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न गाउँपालिका प्रमुख समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन परेमा शिक्षा शाखाले सो निवेदन उपर १५ दिन भित्र आवश्यक जाँचबुझ शिक्षा समितिमा राय सहित आवेदन पेश गर्ने छ र माग बमोजिम विद्यालय सञ्चालन गर्न शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिका प्रमुखले पुनः अनुमति तथा स्वीकृति दिनेछ ।
- (५) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद द्वारा तर्जुमा गरिएको प्राविधिक तथा व्यवसायिक माध्यमिक शिक्षा (टि-एसइइ) सञ्चालनका लागि कुनै सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयले आवेदन गरेमा गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिका प्रमुखले अनुमति प्रदान गर्न सक्नेछ । तर अनुमति दिनु अघि परिषदद्वारा तोकिएको मापदण्ड जाँचबुझ र एकिन गर्ने कार्य गाउँ शिक्षा समितिले गर्नुपर्ने छ ।
- (६) उपदफा (२), (३) वा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि देहायका विद्यालयलाई शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालन गर्न पाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन:-
 - (क) सरकारी वा सार्वजनिक भवनमा सञ्चालन भएका विद्यालय,
 - (ख) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले विद्यालयको नाममा भवन वा जग्गा दान दातव्य दिएकोमा सो भवनमा वा त्यस्तो जग्गामा भवन बनाई सञ्चालन भएको विद्यालय ।
- (७) यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछ :-
 - (क) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्ने गुठी सञ्चालक (ट्रष्टी) सङ्गठित संस्थाको रूपमा हुनुपर्ने,
 - (ख) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्दा ट्रष्टीमा सार्वजनिक गुठी भए कम्तीमा पाँच जना र निजी गुठी भए कम्तीमा तीन जना सदस्य हुनुपर्ने,
 - (ग) शैक्षिक गुठीको आय व्ययको लेखा तोकिए बमोजिम खडा गरी मान्यता प्राप्त लेखा परीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराएको हुनुपर्ने,
 - (घ) शैक्षिक गुठीको तत्काल कायम रहेका ट्रष्टीले आफ्नो जीवन कालमै वा शेषपछि गुठीयारको रूपमा काम गर्ने आफ्नो उत्तराधिकारी तोक्न सक्ने छ । तर सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको हकमा त्यस्तो उत्तराधिकारी तोक्दा गाउँपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

- (८) कुनै सामाजिक, परोपकारी वा कल्याणकारी संस्थाले मुनाफा नलिने उद्देश्य राखी विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहेमा गाउँपालिका प्रमुख समक्ष आवेदन दिनु पर्ने छ । गाउँ कार्यपालिकाबाट सो को स्वीकृति लिई शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय स्थापना र सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।
- (९) उपदफा (८) बमोजिम सञ्चालित विद्यालयले पालन गर्नु पर्ने शर्त तथा अन्य व्यवस्था गाउँ शिक्षा समितिले तोके बमोजिम हुनेछन् ।
- (१०) माथिल्ला उपदफाहरुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै विदेशी शिक्षण संस्थासँग सम्बन्धन गर्ने गरी कसैलाई पनि विद्यालय खोल्न अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन ।
- (११) यस अधि दर्ता भएका विद्यालय सम्बन्धि व्यवस्था : (१) माथि जेसुकै उल्लेख भए पनि यस अधि नियमानुसार दर्ता र संचालनमा रहेका विद्यालयहरु यसै ऐन बमोजिम संचालन भएका मानिने छन् । तर यस अधि संचालनमा भएका विद्यालयले शिक्षा शाखाले तोकेको ढाँचामा विवरण र कागजपत्र पेश गर्नु पर्नेछ ।

९. धरौटी राख्नु पर्ने

संस्थागत विद्यालय खोल्ने अनुमति लिँदा विद्यालय सञ्चालनको संरक्षण बापत देहाय बमोजिमको रकम धरौटीको रूपमा राख्नु पर्नेछ :

- (१) माध्यमिक विद्यालय (कक्षा ९ -१२)को लागि दुई लाख रूपैयाँ,
- (२) आधारभूत विद्यालय (कक्षा ६ -८) को लागि एक लाख पचास हजार रूपैयाँ,
- (३) आधारभूत विद्यालय (कक्षा १ -५) को लागि पचास हजार रूपैयाँ

तर,विशेष आवश्यकता भएका विद्यार्थीका लागि वा सिमान्तकृत वा अति विकट भौगोलिक क्षेत्रमा यस्तो विद्यालय खोल्दा कार्यपालिकाले धरौटी छुट दिन सक्नेछ ।

१०. धरौटी रकम जम्मा गरिने मा

विद्यालयले दफा ९ बमोजिमको धरौटी बापतको रकम विद्यालयको नाममा प्रधानाध्यापक र लेखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट धरौटी खाता खोली जम्मा गर्नुपर्ने छ ।

११. सार्वजनिक शैक्षिक गुठी तथा नेपाल सरकारले अनुदान दिने निजामती, सैनिक, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल र शहीद प्रतिष्ठानद्वारा सञ्चालित विद्यालयहरुले समेत पाठ्यक्रम, परीक्षा, अनुगमन संयन्त्र र शैक्षिक क्यालेन्डर यसै ऐन बमोजिम पालना गर्नुपर्ने छ ।

१२. गाउँपालिकाले कुनै विद्यालयसँग मिसाएर वा छुट्टै बाल शिक्षा केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गर्न र थप व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

१३. बाल गृहको संचालन

गाउँपालिका आफैले वा कुनै व्यक्ति वा संस्थाले बाल गृह संचालन गर्न पाउनेछ । बाल गृह संचालनको लागि आवश्यक प्रकृया गाउँ शिक्षा समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१४. सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने :

गाउँपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास र निरन्तर सिकाइ समेतको काम गर्न तोकिए बमोजिम सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ । यस्तो केन्द्रमा सामुदायिक पुस्तकालय र वाचनालय सञ्चालन हुन सक्नेछ ।

१५. गाउँपालिकाले विद्यालय सार्न, गाभ्न, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्ने :

- (१) गाउँपालिकाले तोकिएको मापदण्ड बमोजिम हाल सञ्चालन भइरहेका ३० मिनेटको पैदल दुरीमा रहेका कुनै विद्यालयलाई एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न वा दुई वा दुईभन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न वा विद्यालय बन्द गर्न सक्नेछ । प्राथमिक तहको विद्यालयमा कुल २५जना भन्दा कम विद्यार्थी भएमा गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा बाल शिक्षा केन्द्र मात्र कायम राखी त्यस माथिका कक्षाहरु बन्द गर्न सक्नेछ ।
- (२) विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्नु परेमा नाम परिवर्तन गर्नुपर्ने उपयुक्त कारण सहित तोकिएको विवरण र ढाँचामा गाउँ शिक्षा समिति मार्फत गाउँपालिकामा स्वीकृतिका लागि पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम पेश हुने आएको निवेदन उपर गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाले नाम परिवर्तनको स्वीकृती दिन सक्नेछ ।
- ४) विद्यालयको नाम राख्दा वा परिवर्तन गर्दा कुनै व्यक्ति विशेषको नाम, धार्मिक तथा जातिगत विद्वेष भल्किने प्रकारको नाम राख्न पाइने छैन । माध्यमिक तहको हकमा कम्तिमा ५०,००,०००/- (पचास लाख रुपैयाँ मात्र), आधारभूत तहको हकमा कम्तिमा ३०,००,०००/- (तीस लाख रुपैयाँ मात्र) रुपैयाँ प्रदान गरेमा व्यक्तिको नाममा विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन ।

१६. गाउँ शिक्षा समिति:

- (१) अर्जुनचौपारी गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालन हुने विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको रेखदेख, समन्वय र व्यवस्थापन गर्ने कामको लागि देहाय बमोजिमको गाउँ शिक्षा समिति रहनेछ :-
 - (क) गाउँपालिका अध्यक्ष वा निजले तोकेको कार्यपालिका सदस्य - अध्यक्ष
 - (ख) माध्यमिक तथा आधारभूत तहका विद्यालयका प्राधानाध्यापकहरु मध्येबाट कार्यपालिकाले मनोनित गरेका २ जना - सदस्य
 - (ग) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरु मध्येबाट गाउँकार्यपालिकाले मनोनित गरेको १ जना - सदस्य
 - (घ) शिक्षाविद् तथा शिक्षप्रेमी मध्येबाट गाउँकार्यपालिकाले मनोनित गरेको १ जना - सदस्य
 - (ङ) दलित, अपाङ्ग, अल्पसंख्यक, तथा शिक्षकका पेशागत समूहरु मध्येबाट कम्तिमा १ जना महिला सहित गाउँ शिक्षा समितिले मनोनित गरेका ४ जना -सदस्य

- (२) गाउँ शिक्षा समितिले शैक्षिक कार्यदलका सदस्य, गाउँपालिका उपाध्यक्ष तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई गाउँ शिक्षा समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (३) मनोनित सदस्यहरूको पदावधि २ वर्षको हुनेछ ।
- (४) गाउँ शिक्षा समितिको बैठक संचालन प्रकृया, बैठक तथा सेवा सुविधा गाउँकार्यपालिकाबाट तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (५) उपदफा (१) अनुसार नियुक्त सदस्यले पदिय आचरण पुरा नगरेमा गाउँपालिकाले जुनसुकै समयमा पनि हटाउन सक्नेछ । निजलाई हटाउनु अघि स्पष्टिकरणको मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।
- (६) गाउँपालिका शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :**
- क) गाउँ शिक्षा समितिले शैक्षिक सुधारको लागि गाउँकार्यपालिका सँग समन्वय गर्नेछ ।
- ख) गाउँ शिक्षा समितिले आफ्नो मातहतका विद्यालयहरूको सुपरिवेक्षण गर्न, शिक्षक कर्मचारीहरूको सरुवा गर्न, कार्यसम्पादनको आधारमा शिक्षक, वि.व्या.स.का सदस्य, विद्यार्थी तथा अभिभावकलाई पुरस्कृत गर्न सक्नेछ ।
- ग) कुनै शिक्षक वा कर्मचारीबाट विद्यालयलाई हानी नोक्सानी हुने देखिएमा त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारीलाई सुधारको लागि चेतावनी वा निलम्बन वा अन्य कारवाहीको लागि सम्बन्धित निकायलाई सिफारिस गर्नेछ ।
- घ) गाउँ शिक्षा समितिले गाउँपालिका परीक्षा समितिलाई सल्लाह एवं सुझाव प्रदान गर्नेछ ।
- ङ) गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूको सामाजिक परिक्षण र लेखापरीक्षण कार्य शिक्षा शाखा र आर्थिक प्रशासन शाखा सँग समन्वय गरी सुव्यवस्थित ढंगले व्यवस्थित गर्नेछ ।
- च) गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक संघ गठन सम्बन्धी व्यवस्था गर्नेछ ।
- छ) कुनै विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट विद्यालयलाई नोक्सानी हुने देखिएमा सुधारको लागि चेतावनी दिन वा त्यस्तो समिति भंग गर्न सक्नेछ ।
- ज) गाउँपालिका भित्र शैक्षिक गतिविधि प्रभावकारी रूपले संचालन गर्न, शिक्षण सिकाई कार्यको सुपरिवेक्षण तथा पृष्ठपोषण प्रदान गर्न र शिक्षा शाखालाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउन कुनै शिक्षकलाई “श्रोत शिक्षक” नियुक्ति गरी शिक्षा शाखामा काजमा खटाउन सक्नेछ ।
- झ) श्रोत शिक्षक सम्बन्धी कार्यविधि गाउँ शिक्षा समितिले निर्धारण गर्नेछ ।
- ञ) गाउँपालिका भित्र शैक्षिक पक्षमा सुधार गर्ने, विविध कार्यक्रमहरू तयार पार्ने, कार्यान्वयन गर्ने/गराउने र आवश्यकता अनुसार गाउँकार्यपालिकामा सिफारिस गर्न सक्नेछ ।
- ट) गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा करार शिक्षक तथा कर्मचारी नियुक्तिको लागि छनौट गर्न आवश्यक पर्ने विषय विज्ञहरू सूचिकृत गर्नेछ ।
- ठ) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्यालय सञ्चालनका लागि अनुमति, स्वीकृति, विद्यालय सार्ने, गाभ्ने सम्बन्धी गाउँपालिकालाई आवश्यक राय प्रदान गर्नेछ ।

- ण) विद्यालय गाभ्ने, सार्ने नाम परिवर्तन गर्ने, तह थप गर्ने, नीति तर्जुमा गरी गाउँ पालिकामा पेश गर्ने ।
- त) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।
- (३) उपदफा (१) अनुसार नियुक्त सदस्यले पदीय आचरण पूरा नगरेमा गाउँ कार्यपालिकाले जुनसुकै समयमा पनि हटाउन सक्नेछ तर त्यसरी हटाउन वा वर्खास्त गर्नु अघि मनासीब माफिकको स्पष्टिकरणको मौकावाट वञ्चित गरिने छैन ।

१७. शिक्षा अधिकृत सम्बन्धि व्यवस्था :

गाउँपालिका अन्तर्गतका शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम व्यवस्थापन गर्न र शैक्षिक प्रशासन सञ्चालन गर्न १ जना शिक्षा अधिकृत रहने छन् । निजको काम कर्तव्य र अधिकार निम्नानुसार हुनेछ :

- (१) गाउँपालिका स्तरीय शिक्षा सम्बन्धि योजना तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।
- (२) गाउँपालिका तथा गाउँ शिक्षा समितिबाट शिक्षा तथा शैक्षिक विकासका लागि पारित नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने/गारउने तथा प्राप्त निर्देशन पालना गर्ने ।
- (३) विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गर्ने, गराउने ।
- (४) गाउँ कार्यपालिका, गाउँ शिक्षा समिति र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई शैक्षिक विकासका लागि आवश्यक सुझाव तथा परामर्श दिने ।
- (५) शिक्षकहरुको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन गर्ने ।
- (६) गाउँपालिका शिक्षा समितिको सदस्य सचिवको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- (७) सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको सेवा विवरण तथा अन्य अभिलेख अद्यावधिक गर्ने ।
- (८) नियुक्ति र बढुवाको लागि आयोगबाट सिफारिस भई आएका शिक्षक वा कर्मचारीलाई विद्यालयमा नियुक्ति गर्ने ।
- (९) आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा उत्तिर्ण परीक्षाको लागि रजिष्ट्रेशन फाराम भरेका विद्यार्थीको नाम, थर, उमेर प्रचलित कानून बमोजिम संशोधन गर्ने ।
- (१०) स्वीकृत कार्ययोजना अनुसार विद्यालय संचालन भए/नभएको सम्बन्धमा नियमित रूपले निरिक्षण र सुपरिवेक्षण गरी त्यसको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- (११) शिक्षाको गुणस्तर वृद्धि गर्नको लागि शिक्षक, प्रधानाध्यापक तथा व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरुको समय-समयमा बैठक, गोष्ठी वा तालिम संचालन गर्ने ।
- (१२) सामुदायिक विद्यालयका लागि वितरण गरिएका दरबन्दीहरु शैक्षिक सत्रको शुरुमा मिलान गर्न शिक्षा समितिमा सिफारिस गर्ने ।
- (१३) विद्यालयलाई निकासी भएको रकम सदुपयोग भए/नभएको निरिक्षण गर्ने ।
- (१४) विद्यालयको लेखापरीक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा देखिएका अनियमितता र बेरुजु फल्ट्यौट गर्न लगाउने ।
- (१५) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीको तलबी प्रतिवेदन पारित गराउने ।
- (१६) शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक संघ गठन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

(१७) विद्यालयका स्वीकृत दरबन्दीमा शिक्षक नियुक्ति तथा सरुवा सम्बन्धमा शिक्षा समितिको निर्णयानुसार कार्य गर्ने गराउने ।

(१८) शिक्षा अधिकृतको अन्य काम कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१८. वडा शिक्षा समिति सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) वडा स्तरमा देहाय बमोजिमको वडा शिक्षा समिति गठन गर्न सकिने छ :

(क) सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष	संयोजक
(ख) वडा समितिका सदस्यहरु मध्ये वडा समितिले तोकेको एक जना	सदस्य
(ग) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरु मध्ये वडा समितिले तोकेको एक जना	सदस्य
(घ) विद्यालयका प्रधानाध्यापक मध्येबाट गाउँ शिक्षा समितिले तोकेको एक जना	सदस्य
(ङ) वडा भित्रका शिक्षाप्रेमीहरु मध्येबाट वडा समितिले तोकेको एक जना	सदस्य
(च) सम्बन्धित वडाका वडा सचिव	सदस्य सचिव

(२) वडा शिक्षा समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) आफ्नो वडाको शैक्षिक अभिवृद्धिका लागि योजना तर्जुमा र कार्यक्रम तयार पारी कार्यान्वयन गर्ने/गराउने
- (ख) आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने परीक्षालाई मर्यादित र भयरहित बनाउन सहयोग गर्ने ।
- (ग) अभिभावक र शिक्षकबिच विवाद भएमा त्यसको समाधान गर्ने ।
- (घ) गाउँ शिक्षा समितिले तोके बमोजिम अन्य कार्य गर्ने ।
- (ङ) वडा शिक्षा समितिले आफ्नो बैठक सञ्चालन तथा कार्यविधि आफैले निर्धारण गर्नेछ ।

१९. सामुदायिक विद्यालय व्यवस्थापन समिति सम्बन्धि व्यवस्था :

(१) सामुदायिक विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नको लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरु रहेको एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ :

- (क) अभिभावकहरुले आफूहरु मध्येबाट छनौट गरि पठाएका कम्तिमा २ जना महिला सहित ४ जना - सदस्य
- (ख) विद्यालय रहेको वडाका जनप्रतिनिधिहरु मध्येबाट गाउँ शिक्षा समितिले छनौट गरी पठाएको
जनप्रतिनिधि १ जना - सदस्य
- (ग) शिक्षकहरु मध्येबाट छनौट गरी पठाएको १ जना शिक्षक - सदस्य
- (घ) सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक - सदस्य सचिव
- (ङ) माथि उल्लेखित सदस्यहरु रहेको जेष्ठ सदस्यको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले विद्यालयका संस्थापक, शिक्षाविद, वा शिक्षा क्षेत्रमा अनुभव प्राप्त व्यक्तिहरु तथा चन्द्रादाताहरु मध्येबाट मनोनीत गरेको ३ जनाको नाम गाउँ शिक्षा समितिलाई सिफारिस गर्नेछ ।

(च) सोही बैठकले स्थानीय वृद्धिजिवी तथा शिक्षाप्रेमीहरु मध्येबाट ३ जनाको नाम गाउँ शिक्षा समितिलाई सिफारिस गर्नेछ ।

(गाउँ शिक्षा समितिलाई सिफारिस गरेका ३/३ जना सदस्य मध्येबाट गाउँ शिक्षा समितिले १/१ जना सदस्य मनोनित गर्नेछ)

- सदस्य २ जना

- (छ) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पूर्ण बैठकले जनप्रतिनिधि तथा शिक्षक बाहेकको कुनै सदस्यलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष चयन गर्नेछ ।
- (ज) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले आफ्नो विद्यालयको बाल क्लवको अध्यक्ष वा कुनै सदस्यलाई आवश्यकता अनुसार बैठकमा आमन्त्रित गर्न सक्नेछ ।
- (२) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष छनौट नभएसम्मका लागि वा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा सो समितिको ज्येष्ठ सदस्यले सो समितिको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (३) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि ३ वर्षको हुनेछ । ३ वर्ष पदावधि पुगेको समिति स्वतः भंग भएको मानिनेछ र त्यस्तो समितिले गरेको कार्य वैध हुनेछैन ।
- (४) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि समाप्त हुनुभन्दा १ महिना अगाडि बहालवाला व्यवस्थापन समिति र शिक्षा शाखा प्रमुखले नयाँ व्यवस्थापन समिति गठन गरी सक्नुपर्नेछ ।
- (५) राजीनामा स्वीकृत गर्ने: व्यवस्थापन समितिका सदस्यको राजीनामा सो समितिका अध्यक्षले र व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षको राजीनामा सम्बन्धित व्यवस्थापन समितिले स्वीकृत गर्नेछ ।
- (६) सामुदायिक विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-
- (क) विद्यालय सञ्चालनको लागि प्राप्त साधन र स्रोतको परिचालन गर्ने,
 - (ख) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको लागत राख्ने, राख्न लगाउने र सुरक्षा गर्ने,
 - (ग) विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक तथा आर्थिक तथ्याङ्क र विवरण अद्यावधिक गराई राख्ने,
 - (घ) विद्यालयको वार्षिक बजेट स्वीकृत गर्ने र त्यसको जानकारी गाउँपालिकालाई दिने,
 - (ङ) विद्यालयमा शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थीको पोशाकको कार्यान्वयन गर्ने,
 - (च) स्विकृत दरवन्दी अनुसारका शिक्षकहरुको खोजी गरी काममा लगाउने तथा गाउँपालिकाबाट स्वीकृत दरवन्दीमा कर्मचारीको व्यवस्थापन गर्ने,
- (छ) गाउँ शिक्षा समितिबाट तोकिएको रजिष्टर्ड लेखापरीक्षकबाट विद्यालयको वार्षिक लेखापरीक्षण गराउने,
- (ज) लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन अनुसार तत्काल आवश्यक कारवाही गर्ने र त्यसको प्रतिवेदन गाउँ शिक्षा समितिमा पेश गर्ने,
- (झ) तोकिए बमोजिमका क्षेत्रसँग सम्बन्धित गाउँपालिका र गाउँ शिक्षा समितिले दिएको निर्देशनहरुको पालना गर्ने,
- (ञ) प्रचलित कानून र नियम पालना नगर्ने शिक्षक कर्मचारीलाई विभागीय कारवाहीका लागि सिफारिस गर्ने,
- (ट) विद्यालय शिक्षा एकै समयमा सञ्चालन गर्ने प्रबन्ध मिलाउने,

- (ठ) करार शिक्षक वा कर्मचारीको आवश्यकता अनुसार म्याद थप गर्ने,
- (ड) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने,
- (ढ) गाउँ शिक्षा समितिले आवश्यक देखेमा गाउँपालिकाको सहमतिमा एक भन्दा बढी विद्यालयहरूको संयुक्त विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।
- (ण) मासिक रूपमा न्यूनतम एक बैठक बस्नु पर्ने र विद्यालयको शैक्षिक भौतिक र अन्य पक्षको समिक्षा गरि त्यसको प्रतिवेदन/माइनुट प्रत्येक महिना समाप्त भएको १५ दिन भित्र, शिक्षा शाखामा पठाउन पर्ने छ।

२०. विद्यालय व्यवस्थापन समिति मनोनित गर्न सकिने :

विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न विद्यालयले तीन पटक सम्म अभिभावक भेला बोलाउँदा पनि विवाद उत्पन्न भई विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन हुन नसकेको अवस्थामा गाउँ शिक्षा समितिले अध्यक्ष र ५ जना अन्य सदस्यहरू मनोनित गरी पठाउन सक्नेछ ।

२१. विघटन गर्न सकिने:

कुनै विद्यालयको व्यवस्थापन समितिले तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न नसकेमा सोको कारण खुलाई गाउँपालिकाले त्यस्तो विद्यालय समितिलाई विघटन गर्न सक्नेछ । तर यसरी विघटन गर्नु अघि विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौका दिईनेछ ।

२२. अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्ने:

दफा (२१) बमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन भएपछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्म वा अन्य कुनै कारणले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभए सम्म विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम गर्न गाउँपालिकाले एक अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

२३. शिक्षक अभिभावक संघ :

सबै विद्यालयमा शिक्षक र अभिभावकहरू रहेको एक शिक्षक अभिभावक संघ रहनेछ । यस सम्बन्धी कार्यविधि गाउँ शिक्षा समितिले तय गरेबमोजिम हुनेछ ।

२४. गाउँपालिकाले शिक्षकको दरवन्दी निर्धारण गर्ने:

- (१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा आवश्यक पर्ने शिक्षकहरूको दरवन्दी निर्धारण गाउँपालिकाले गर्नेछ ।
- (२) गाउँपालिकाले शिक्षकको दरवन्दी निर्धारण गर्दा विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्या र विषयका आधारमा राष्ट्रिय वा प्रादेशिक मापदण्ड बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षक अनुपात कायम गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिमका दरवन्दीमा नियुक्ति भएका शिक्षकको व्यक्तिगत फाइल खडा गरी गाउँपालिकाले राख्नु पर्नेछ।

२५. शिक्षकको सेवा शर्त, योग्यता र सक्षमता :

शिक्षकको सेवा शर्त, योग्यता र सक्षमता संघिय शिक्षा ऐनले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२६. शिक्षक छनौट समिति :

(१) अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्र करारमा शिक्षक तथा कर्मचारी नियुक्तिको लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहाय बमोजिमको शिक्षक छनौट समिति रहनेछ ।

- क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा निजले तोकेको सो समितिको सदस्य - अध्यक्ष
ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेको कर्मचारी वा श्रोत विज्ञ - सदस्य
ग) गाउँ शिक्षा समिति / गाउँ शिक्षा समितिको अध्यक्षले तोकेको २ जना विषय विज्ञ - सदस्य
घ) प्रधानाध्यापक - सदस्य-सचिव

(२) विज्ञापन प्रकाशन गर्नुपर्ने :

- क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले विद्यालयको आवश्यकतालाई हेरी ७ दिन वा १५ दिनको म्याद राखी विज्ञापन प्रकाशन गर्नेछ ।
ख) शिक्षक छनौटका लागि गरिएको पहिलो विज्ञापनमा अंग्रेजी, गणित, विज्ञान, लेखा, कम्प्युटर, प्राविधिक धारका विषयमा अध्यापन अनुमति पत्र प्राप्त उम्मेदवारको दस्तखत नपरेको अवस्थामा अध्यापन अनुमति पत्र नभएका उम्मेदवारहरू मध्येबाट पुनः ३ दिन विज्ञापन गरी छनौट गर्न दरखास्त दिन लगाउन सकिनेछ।
(३) शिक्षक छनौट प्रकृया, विज्ञहरुलाई दिईने सेवा सुविधा गाउँशिक्षा समितिले निर्माण गरेको कार्यविधि अनुसार हुनेछ साथै समितिले लिने परीक्षाको केन्द्र सम्बन्धित विद्यालय, गाउँपालिका भवन वा सदरमुकामको कुनै उपयुक्त स्थानमा रहनेछ ।
(४) शिक्षक छनौट समितिले शिक्षक सेवा आयोगले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम तथा ढाँचा अनुसार लिखित तथा अन्तरवार्ता प्रकृयाद्वारा वा छनौट समिति आफैले तयार पारेको छनौट प्रकृयाद्वारा शिक्षक, कर्मचारी छनौट गरी नियुक्तिको लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्नेछ ।
(५) शिक्षक कर्मचारी छनौट सम्बन्धि कार्यविधि गाउँ शिक्षा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
(६) विज्ञापन प्रकाशन गर्नु पूर्व शिक्षा शाखाबाट नियुक्तिको लागि अनुमति लिनु पर्नेछ ।

२७. करार अवधि :

करारमा नियुक्त भएका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको करार अवधि बढीमा १ वर्षको हुनेछ । विद्यालयले प्रथम पटक सम्झौता गर्दा चालु शैक्षिकसत्रको लागि मात्र करार सम्झौता गरी नियुक्ति गर्नुपर्नेछ ।

२८. करार अवधि थप गर्ने:

करारमा नियुक्त शिक्षक तथा कर्मचारीको कार्यसम्पादनको आधारमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले शैक्षिक सत्रको अन्तमा अर्को शैक्षिक सत्रका लागि करार सम्झौताको अवधि थप गर्न सक्नेछ र सो को लागि पहिला शिक्षा शाखामा

जानकारी गराउनु पर्नेछ । माथि जे व्यवस्था भएपनि गाउँपालिका शिक्षा समितिले कार्यसम्पादन कमजोर ठहराएका शिक्षकलाई करार सम्झौताको अवधि थपिने छैन ।

२९. करार सम्झौता भंग गर्न सक्ने:

करारमा नियुक्त शिक्षक तथा कर्मचारीको कार्य सम्पादन सन्तोषजनक नदेखिएमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले करार सम्झौताको म्याद थप नगरि करार सम्झौता भंग गर्न सक्नेछ ।

३०. प्रधानाध्यापक सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) सामुदायिक विद्यालयमा एक प्रधानाध्यापक रहनेछ ।
- (२) प्रधानाध्यापकको नियुक्ति व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ :
 - (क) माध्यमिक तहमा प्रधानाध्यापक हुन स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त वा स्नातक उपाधि प्राप्त गरेको माध्यमिक तहको स्थायी शिक्षक हुनु पर्नेछ । सो नभएमा स्नातकोत्तर योग्यता प्राप्त शिक्षक मध्येबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा गाउँ शिक्षा समितिबाट प्रधानाध्यापक नियुक्ति गरिनेछ ।
 - (ख) आधारभूत तहमा प्रधानाध्यापक हुन स्नातक उपाधि प्राप्त वा प्रमाणपत्र तह उपाधि प्राप्त गरेको स्थायी शिक्षक हुनु पर्नेछ । सो नभएमा प्रमाणपत्र तह उपाधि प्राप्त शिक्षक मध्येबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा गाउँ शिक्षा समितिबाट प्रधानाध्यापक नियुक्ति गरिनेछ ।
 - (ग) प्रधानाध्यापक नियुक्ति हुनु पूर्व अनुसूची २ बमोजिमका प्रधानाध्यापक छनौटका आधारहरू अवलम्बन गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले शिक्षा समिति समक्ष प्रधानाध्यापक नियुक्तिको लागि सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।
 - (घ) प्रधानाध्यापकको अवधि ३ वर्षको हुनेछ । निज बढीमा ३ कार्यकाल मात्र सो पदमा बहाल रहन पाउनेछ ।
 - (ङ) विद्यालयको व्यवस्थापकीय नेतृत्व तथा शैक्षिक प्राविधिक नेतृत्व गरी विद्यालयको बृहत्तर हित गर्नु प्रधानाध्यापकको कर्तव्य हुनेछ ।
 - (च) निजले पेस गरेको कार्ययोजना बमोजिम कार्य गरेको नपाईएमा गाउँ शिक्षा समितिले हटाउन सक्नेछ तर एक पटक स्पष्टिकरणको मौका दिइनेछ ।
 - (छ) विद्यालयको कारणले पालिकालाई बेरुजु आएको खण्डमा गाउँशिक्षा समिति / गाउँ कार्यपालिकाले पदबाट हटाउन सक्नेछ ।
 - (ज) प्रधानाध्यापकहरूको कार्यसम्पादन कमजोर देखिएमा, विद्यालयको शैक्षिक अवस्था सुधारोन्मुख नभएको पाईएमा गाउँशिक्षा समिति / गाउँ कार्यपालिकाले पदबाट हटाई खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट प्रधानाध्यापक छनौट गरिनेछ ।

३१. शिक्षकको पदस्थापना:

अर्जुनचौपारी गाउँपालिकामा शिक्षक सेवा आयोगबाट स्थायी शिक्षक पदस्थापनको लागि आएमा शिक्षा शाखाले गाउँ शिक्षा समिति सँग समन्वय गरी त्यस्तो शिक्षकलाई रिक्त दरबन्दी रहेको जुनसुकै विद्यालयमा पनि पदस्थापना गर्न

सक्नेछ। शिक्षक सेवा आयोगबाट पदस्थापनको लागि शिक्षक पठाउँदा विस्थापित हुने शिक्षकहरूको सूचि देहाय बमोजिम निर्धारण गरिनेछ।

१. सेवा अवधि (वरिष्ठता) - २० अङ्क जसमध्ये

१ वर्ष भएको -१० अङ्क

३ वर्ष भएको -१५ अङ्क

५ वर्ष भन्दा माथि -२० अङ्क

२. कार्य क्षमता विद्यालयको मूल्याङ्कन -३० अङ्क

३. कार्य क्षमता -शिक्षा शाखा र पालिकाको मूल्याङ्कन -५० अङ्क

यसरी निर्धारण गरेको सूचिको आधारमा कम नम्बरको आधारमा विस्थापित हुने सूचि पठाउन पर्ने छ।

३२. शिक्षकको सरुवा :

- (१) समान्यतया स्थायी शिक्षकको हकमा निजले कुनै एक विद्यालयमा अधिकतम ५ वर्ष सेवा गरेपश्चात अर्को विद्यालयमा सरुवा हुनुपर्ने छ। यसरी सरुवा गर्दा अर्को विद्यालयको छनोट सम्बन्धित शिक्षकको रोजाई र प्राथमिकतामा हुने छ तर सो विद्यालयमा आफ्नो विषयको दरबन्दी खाली हुनुपर्ने छ।
- (२) न्यूनतम २ वर्ष एकै विद्यालयमा अध्यापन गरेका स्थायी शिक्षकले अर्को विद्यालयमा सरुवा हुन चाहेमा गाउँ शिक्षा समितिमा सरुवाका लागि निवेदन दिन सक्नेछन्। यसरी प्राप्त निवेदनका आधारमा गाउँ शिक्षा समितिले आफ्नो क्षेत्रभित्रका दरबन्दी उपलब्ध भएका र सम्बन्धित विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सहमति प्रदान गरेको विद्यालयमा सरुवा गर्न सक्नेछ।
- (३) विशेष अवस्थामा बाहेक शिक्षकको सरुवा शैक्षिक सत्रको सुरु वा अन्त्यमा वा आषाढ विदा भन्दा पहिले विद्यालयको शिक्षण प्रभावित नहुने गरी मात्र गरिनेछ। विशेष अवस्था भन्नाले निज सो विद्यालयमा रहन नसक्ने, विषयगत दरबन्दी आवश्यक नरहेको, स्वास्थ्य समस्या, पतिपत्नीसँगै रही सेवा गर्न पाउने अवस्था वा अन्य चित्त बुझ्दो कारण समेत बुझिने छ।
- (४) स्थायी शिक्षक नियुक्ति भई पदस्थापना भए पश्चात कम्तिमा पनि १ शैक्षिक सत्रसम्म अर्को विद्यालयमा सरुवा हुने छैन। अन्य पालिकाबाट सरुवा भई आउन चाहेको खण्डमा शिक्षा समितिको स्वीकृति अनिवार्य हुनेछ। यस शैक्षिकसत्रको नियुक्ति भई आएका र यो संशोधन पूर्व निवेदन दिईसकेकाको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन।
- (५) शिक्षक दरबन्दी मिलानको क्रममा गाउँ शिक्षा समिति/ गाउँ कार्यपालिकाले कुनै पनि विद्यालयको जुनसुकै शिक्षकलाई कुनै पनि बेला एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा सरुवा गर्न सक्नेछ।
- (६) कुनै शिक्षकबाट आफू कार्यरत रहेको विद्यालयलाई हानी नोक्सानी हुने देखिएमा वा शिक्षकको पदिय आचरण नदेखिएमा वा कुनै शिक्षकको कारणबाट विद्यालयको शैक्षिक अवस्था खलबलिने अवस्था देखिएमा गाउँ शिक्षा समिति/ गाउँ कार्यपालिकाले त्यस्तो शिक्षकलाई सरुवा गर्न सक्नेछ।

- (७) कार्यसम्पादन कमजोर रहेका शिक्षकहरूलाई ३ महिना भित्र सुधारको लागि शिक्षा समितिले पत्र काट्न सक्नेछ । ३ महिनाको अवधिमा सुधार नभएमा गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँकार्यपालिकाले पालिकाभित्र त्यस्ता शिक्षकहरूलाई जुनसुकै बेला सरुवा गर्न सक्नेछ । कार्यसम्पादन कमजोर भएको हकमा सरुवाको लागि सम्बन्धित विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको सहमति आवश्यक रहने छैन ।
- (८) गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यक ठहराएको खण्डमा पालिकाभित्र जुनसुकै शिक्षकलाई काज सरुवा/ सरुवा गर्न सक्नेछ ।

३३. दरबन्दी मिलान :

- (१) गाउँ शिक्षा समितिले विद्यालयमा तहगत, कक्षागत तथा विषयगत र शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा बढी दरबन्दी भएको विद्यालयबाट कम दरबन्दी भएको विद्यालयमा दरबन्दी मिलानका लागि गाउँ कार्यपालिका समक्ष सिफारिस गर्न सक्ने छ ।
- (२) यसका लागि शिक्षक कम भएका विद्यालय, विद्यालय नै नभएको क्षेत्र तथा पिछडिएका र ग्रामीण क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिइने छ ।

३४. शिक्षकको बढुवा सम्बन्धी व्यवस्था :

हाल स्थायी रूपमा सेवारत शिक्षकको बढुवा सम्बन्धी व्यवस्था नेपाल सरकारबाट लागू भएको संघीय कानून बमोजिम हुनेछ । स्थानीय तहबाट नियुक्ती पाएका करार शिक्षकहरूको बढुवा हुने छैन ।

३५. शिक्षकलाई अन्य काममा लगाउन नहुने :

- (१) सामुदायिक विद्यालयको शिक्षकलाई शिक्षा प्रदान गर्ने वा विद्यालय प्रशासन सम्बन्धी काममा बाहेक अन्य काममा लगाउन हुँदैन ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विद्यालयको पठनपाठनमा बाधा नपर्ने गरी राष्ट्रिय जनगणना, निर्वाचन सम्बन्धी काम, दैवी प्रकोप उद्धार वा नेपाल सरकार र गाउँपालिकाले तोकेको अन्य कुनै काममा खटाउन सकिनेछ र सो बापत आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

३६. कार्य सम्पादन करार सम्झौता गर्नुपर्ने :

शिक्षालाई प्रभावकारी बनाउन देहाय अनुसार कार्य सम्पादन करार सम्झौताको प्रकृया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

- (१) गाउँपालिका अध्यक्षको रोहवरमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले शिक्षा शाखा हेर्ने अधिकृतसँग, शिक्षा अधिकृतले सबै विद्यालयका प्रधानाध्यापकसँग, प्रधानाध्यापकले आफ्ना मातहतका सबै शिक्षकहरूसँग सम्पादन करार सम्झौता गर्नुपर्ने छ ।
- (२) कार्य सम्पादन करार सम्झौता १ वर्षको हुने छ । सम्झौता अनुसार काम भए नभएको मूल्यांकन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आर्थिक वर्षको अन्त्यमा कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्ने छ ।

(३) वार्षिक कार्यसम्पादन करारका सूचकहरु निर्धारण गर्ने कार्य गाउँ शिक्षा समितिले तयार पारि गाउँ कार्य पालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

३७. कार्य सम्पादन एवं शिक्षण सीप मूल्याङ्कन:

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरुमा शिक्षकको कार्यदक्षता र शिक्षणसिप मूल्याङ्कनका आधारहरु तपसिल बमोजिमका हुनेछन

(क) प्रधानाध्यापक बाट २० अङ्क ।

(ख) सहकर्मी शिक्षकहरुबाट १० अङ्क ।

(ग) विधार्थी मूल्याङ्कन २० अङ्क (कम्तिमा प्रत्येक कक्षाका ५ जना विधार्थीहरुको मूल्याङ्कनको औसत) ।

(घ) अभिभावकहरुबाट १० अङ्क (कम्तिमा ५ जना अभिभावकहरुको मूल्याङ्कनको औसत)

(ङ) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरुबाट १० अङ्क (कक्षा अवलोकन गरी औसत) यदि वडा

शिक्षा समिति गठन नभएको अवस्थामा वडा कार्यसमितिले आफै मूल्याङ्कन सूचक निर्धारण गरी कार्य सम्पादन गर्न सक्नेछ ।

(च) वडा शिक्षा समितिको मूल्याङ्कनबाट १० अङ्क (वडा शिक्षा समितिले कक्षा अवलोकन अभिभावकहरु र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सदस्यहरुको छलफलको आधारमा गरिनेछ) । यदि वडा शिक्षा समिति गठन नभएको अवस्थामा वडा कार्य समितिले आफै मूल्याङ्कन सूचक निर्धारण गरी कार्य सम्पादन गर्न सक्नेछ ।

(छ) शिक्षा शाखा/गाउँ शिक्षा समितिको मूल्याङ्कनबाट २० अङ्क (शिक्षण सिप अवलोकन र अन्तरवार्ताको आधारमा) ।

नोट :- शिक्षक मूल्याङ्कन ढाँचा अनुसूची १ अनुसार हुनेछ ।

३८. पदबाट हटाईने :

(१) देहायका अवस्थामा शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाईनेछ ।

(क) तोकिएको बमोजिमका पदिय दायित्व पूरा नगरेमा ।

(ख) बिना सूचना लगातार नबन्ने दिनभन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित रहेमा ।

(ग) विद्यालयमा मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणित भएमा ।

(घ) नैतिक पतन देखिने कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा ।

(ङ) विद्यार्थीलाई शारीरिक, मानसिक यातना दिने वा यौनजन्य दुर्व्यवहार गरेमा ।

(च) गलत शिक्षण, गलत उत्तरपुस्तिका परिक्षण वा कमजोर कार्य सम्पादन भएमा ।

(छ) लेखापाल, सहायक कर्मचारी र कार्यालय सहयोगीको हकमा पालिकाबाट भएको अनुगमनमा आफ्नो काम प्रति गैर जिम्मेवार / आफ्नो काममा अब्बल नदेखिएमा ।

(ज) प्रधानाध्यापक र लेखापाल दुवैको हकमा विद्यालयबाट विद्यार्थीलाई वितरण हुने छात्रवृत्ति, विद्यालय पोशाक तथा अन्य सहायता तोकिएको समयमा विद्यालयबाट वितरण नगरेमा ।

(भ) यदि कुनै प्रधानाध्यापक शिक्षक, विद्यालय कर्मचारीले पालिकाबाट पठाइएको पत्रको जवाफ र सूचनाको कार्यान्वयन तोकिएको समायावधि भित्र नगरेमा ।

(ज) प्रधानाध्यापकको हकमा पालिकाले सञ्चालन गर्ने स्तरीकृत परीक्षामा ५० प्रतिशत भन्दा कम विद्यार्थी उत्तीर्ण भएको खण्डमा र पालिकाको शैक्षिक क्यालेन्डर तथा अन्य निर्देशन समयमा पालना नगरेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वा अन्य माध्यमले कुनै शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाउनु पर्ने यथेष्ट प्रमाण प्राप्त भएमा गाउँपालिकाले निजलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ तर पदबाट हटाउनु अघि मनासिव माफिकको स्पष्टिकरणको मौका भने प्रदान गरिनेछ ।

३९. पुरस्कार एवं सजाय:

(१) शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादन एवं शिक्षण सीप मूल्याङ्कन गरी कार्यसम्पादनमा राम्रो नतिजा हासिल गर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने र कमजोर नतिजा हासिल गर्ने शिक्षक कर्मचारीलाई सजाय गर्न सकिनेछ ।

(२) कार्यसम्पादन एवं शिक्षण सीप, पुरस्कार र सजायको मापदण्ड सम्बन्धित कार्यविधि गाउँ शिक्षा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) गाउँशिक्षा समितिले गाउँपालिका स्तरमा संचालन गरेको परीक्षामा सैद्धान्तिक तर्फ औसत उपलब्धी २.८ जि.पि.ए वा सो भन्दा बढी हासिल गर्ने गराउने विषय शिक्षकलाई पुरस्कृत तथा उपलब्धी औसत १.६ भन्दा कम जि.पि.ए हासिल गर्ने गराउने विषय शिक्षकलाई स्पष्टिकरण तथा चेतावनी दिने व्यवस्था गर्नेछ ।

४०. अदालतको आदेशबाट पुनःबहाली हुन सक्ने:

(१) विभागिय सजाय पाई पदबाट हटाईएको वा बरखास्त भएको शिक्षक अदालतको आदेश वा फैसला बमोजिम मात्र नोकरीमा पुनःबहाली हुन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनःबहाली भएको शिक्षकले पदबाट हटेदेखि पुनःबहाली भएको मिति सम्मको तलब भत्ता पाउने भए सो समेत पाउनेछ ।

४१. शैक्षिक कार्यदल सम्बन्धी व्यवस्था

१.शैक्षिक कार्यदल गठन : अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूका शैक्षिक गतिविधिमा सुधार ल्याउन देहाय बमोजिम एउटा शैक्षिक कार्यदल गठन गरिनेछ ।

क) गाउँकार्यपालिकाले शिक्षकहरू वा शिक्षाविदहरू मध्येबाट मनोनित व्यक्ति -संयोजक

ख) गाउँकार्यपालिकाले शिक्षकहरू मध्येबाट मनोनित गरेका ६ जना सदस्य -सदस्य

२. शैक्षिक कार्यदलका संयोजक तथा सदस्यहरुको कार्य अवधि २ बर्षको हुनेछ ।

३. शैक्षिक कार्यदलको जिम्मेवारी :

- क) शैक्षिक कार्यदलले शिक्षा क्षेत्रमा सुधार ल्याउनका लागि गाउँकार्यपालिका तथा गाउँ शिक्षा समितिलाई आवश्यक सल्लाह एवं सुझाव पेश गर्ने ।
- ख) गाउँकार्यपालिकालाई शिक्षा नीति, नियम, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु तयार गर्न सहयोग गर्ने ।
- ग) स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित पाठ्यपुस्तकहरु तयार पार्न सहयोग गर्ने ।
- घ) भौतिक निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रमहरु वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न विद्यालयका आवश्यकताहरुलाई प्राथमिककरण गरी आफ्नो राय सहित गाउँकार्यपालिकालाई सिफारिस गर्ने ।
- ङ) प्रत्येक शिक्षक एवं विद्यार्थीहरुलाई शैक्षिक कार्य योजना सहितको क्यालेण्डर निर्माण गरी उपलब्ध गराउने ।
- च) गाउँपालिका स्तरमा विद्यार्थीहरुको लागि अतिरिक्त क्रियाकलापहरु संचालन गर्ने सम्बन्धी सबै कार्य गर्ने ।
- छ) शिक्षक, विद्यार्थी एवं अभिभावकहरुलाई आवश्यक तालिम, गोष्ठी, सेमिनार सञ्चालन गर्न गाउँपालिका तथा शिक्षा शाखालाई सहयोग गर्ने ।
- ज) विषयगत शिक्षकहरुको सेमिनार आयोजना गरी पाठ्यक्रम, विशिष्टिकरण तालिका, आन्तरिक मूल्याङ्कनका साधनहरु, प्रश्नपत्र निर्माण, ग्रेड प्रणाली आदि बारे छलफल गराई आवश्यक नीति, नियम तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।
- झ) गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरुमा संचालन हुने विभिन्न परीक्षाहरुलाई व्यवस्थित गर्ने ।

४. शैक्षिक कार्यदल विघटन गर्न सकिने : शैक्षिक कार्यदलले तोकिएको जिम्मेवारी पुरा गर्न नसकेमा गाउँकार्यपालिकाले उक्त शैक्षिक कार्यदल विघटन गर्न सक्नेछ ।

५. शैक्षिक कार्यदलको सदस्य नरहने : शैक्षिक कार्यदलको कुनै पनि सदस्यले स्वेच्छिक राजिनामा दिएमा वा कुनै सदस्यको गतिविधि शिक्षा क्षेत्रलाई नोक्सान हुने देखिएमा गाउँकार्यपालिकाले त्यस्तो सदस्यलाई हटाउन सक्नेछ ।

४२. परीक्षा समिति सम्बन्धी व्यवस्था

१. हरेक शैक्षिक सत्रको अन्त्यमा कक्षा ३,५ र ८ को वार्षिक परीक्षा अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिनेछ, साथै अन्य कक्षाको परीक्षा पनि आवश्यकता अनुसार त्रैमासीक र अर्धवार्षिक रुपमा गाउँपालिकास्तरीय हुनेछ ।

२. गाउँपालिका परीक्षा समिति गठन :

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका अन्तर्गत अध्यापनरत कक्षा १-८ सम्मका विद्यार्थीहरुको परीक्षा तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न देहाय बमोजिमको गाउँपालिका परीक्षा समिति गठन गरिनेछ ।

क) गाउँ शिक्षा समितिले तोकेको कर्मचारी वा श्रोत विज्ञ संयोजक

ख) शैक्षिक कार्यदलका सदस्य सदस्य

ग) गाउँ शिक्षा समितिले मनोनित गरेको शिक्षक वा कर्मचारी सदस्य-सचिव

३. गाउँपालिका परीक्षा समितिको जिम्मेवारी :

- क) गाउँपालिका स्तरमा कक्षा ३,५ र ८ का परीक्षा सुव्यवस्थित ढंगले सञ्चालन गर्न शिक्षा शाखा तथा गाउँ शिक्षा समितिलाई सहयोग गर्ने ।
 - ख) अन्य कक्षाका त्रैमासिक र वार्षिक परीक्षाहरू संचालनमा सहयोग गर्ने ।
 - ग) गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूले लिने परीक्षा, उत्तरपुस्तिका परीक्षा, ग्रेड निर्धारण कार्यमा एकरूपता कायम गराउने ।
 - घ) गाउँपालिका स्तरीय परीक्षा सम्बन्धि कार्यहरू प्रश्नपत्र निर्माण, समयतालिका प्रकाशन, परीक्षा संचालन र अनुगमन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, नतिजा प्रकाशन तथा विश्लेषण गर्ने
 - ङ) गाउँपालिका स्तरीय परीक्षाको आधारमा विद्यालयगत र विषयगत औषत उपलब्धी निकाली “गाउँ शिक्षा समिति” वा गाउँकार्यपालिकामा पेश गर्ने ।
४. गाउँपालिका परीक्षा समितिको सदस्य नरहने :- गाउँपालिका परीक्षा समितिको कुनै पनि सदस्यबाट परीक्षाको मर्यादा विपरित कार्य गरे गराए उक्त व्यक्तिलाई गाउँपालिका परीक्षा समितिबाट हटाउन सकिनेछ ।
५. विद्यालयका शिक्षकहरूलाई पालिकाले आवश्यकतानुसार विद्यालय अनुगमन, केन्द्राध्यक्ष लगायतका विभिन्न काममा खटाईएको खण्डमा आवश्यकता अनुसार थप सेवा सुविधा प्रदान गर्न सकिनेछ ।

४३. विषय विज्ञ सूचिकृत गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था

१. करार शिक्षक तथा कर्मचारी छनौटको लागि विषय विज्ञको रूपमा सूचिकृत हुन निम्नानुसारको योग्यता पुगेको शिक्षक हुनुपर्नेछ ।
 - क) मा.वि. तहको शिक्षक छनौट गर्न सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर तह उत्तिर्ण वा स्नातक तह उत्तिर्ण गरी कम्तिमा २ वर्षको मा.वि.तहमा शिक्षण अनुभव गरेको शिक्षक ।
 - ख) आधारभूत तहको शिक्षक वा कर्मचारी छनौट गर्न सम्बन्धित विषयका कुनै पनि विषयमा स्नातक तह उत्तिर्ण गरी कम्तिमा पनि २ वर्षको शिक्षण अनुभव प्राप्त गरेको शिक्षक ।
२. गाउँ शिक्षा समितिले विषय विज्ञ सूचिकृत गर्न विज्ञापन प्रकाशन गर्नेछ ।
३. विषय विज्ञ सूचिकृत गर्ने सम्बन्धि कार्यविधि गाउँशिक्षा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
४. एक पटक विषय विज्ञको सूचिमा परेको व्यक्तिको वैद्यता ४ वर्ष सम्म कायम रहनेछ ।

४४. विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको मापदण्ड निर्धारण

१. विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या अनुसार कक्षाकोठा, खेल मैदान कम्पाउण्ड, घेराबार, बालमैत्री बसाइ व्यवस्था, वातावरण मैत्री हाता, करेसावारी, फूलबारी, स्वच्छ पिउने पानी, छात्र छात्राका लागि अलग अलग शौचालय तथा सिकाइ मैत्री वातावरण हुनु पर्नेछ ।
२. विद्यालयको स्तर अनुसार भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३. प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालय तथा विज्ञान मूल विषय पठनपाठन हुने विद्यालयमा प्रयोगशाला तथा प्रयोगात्मक अभ्यासको थप सुविधा हुनु पर्नेछ ।

४५. विद्यालयको सम्पत्ति :

१. सामुदायिक विद्यालयको हकभोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ । यस ऐन बमोजिम अनुमति वा स्वीकृति रद्द गरिएको वा कुनै विद्यालयमा गाभिएको सामुदायिक विद्यालयको सम्पत्ति गाउँपालिकाले अन्य विद्यालयको काममा प्रयोगमा नआउने भएमा बेच-बिखन गरी प्राप्त भएको रकम सम्बन्धित गाउँपालिका शिक्षा कोषमा जम्मा गर्नेछ ।
२. शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहने छ । कुनै विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालन गरिएकोमा त्यस्तो विद्यालयको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ र त्यस्तो सम्पत्तिको स्वरूप परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।
३. कम्पनी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही कम्पनीको नाममा रहनेछ ।
४. संस्थागत विद्यालयले कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासँग दान दातव्यको रूपमा कुनै किसिमको चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्नु अघि गाउँपालिकाको अनुमति लिनु पर्नेछ ।

४६. सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व, सम्पत्तिको अभिलेख, संरक्षण र व्यवस्थापन :

१. सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व सो विद्यालयकै नाममा रहने छ । सो विद्यालय खारेज वा अन्यत्र गाभिई विद्यालयको काममा प्रयोग नहुने भएमा गाउँपालिकाले भोग चलन गर्न सक्ने छ ।
२. विद्यालयको सम्पत्तिको अभिलेख दुरुस्त राख्ने, संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सो विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको रहने छ ।
३. सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने कर्तव्य गाउँपालिकाको रहने छ ।

४७. अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलाप :

विद्यालयले पाठ्यक्रममा आधारित सिकाइमा सहजता ल्याउन अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापहरु बालकलव, तथा वातावरण मैत्री क्लवहरु गठन, परियोजना कार्य, अध्ययन भ्रमण, पोषण शिक्षा, खेलकुद प्रतियोगिता, साहित्यिक तथा बहुप्रतिभामूखी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

४८. संस्थागत विद्यालय सम्बन्धि व्यवस्था :

- (१) संस्थागत विद्यालय सञ्चालन गर्न तोकिए बमोजिम अनुमति वा स्वीकृती लिनु पर्नेछ ।
- (२) संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समिति : संस्थागत विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नका लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरु रहेको एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ:-
 - (क) विद्यालयको संस्थापक वा लगानी कर्ता मध्येबाट विद्यालयले सिफारिस गरेको व्यक्ति गाउँ शिक्षा समितिबाट मनोनित

(ख) समावेशिताको आधारमा अभिभावक भेलाले मनोनित गरेका ३ जना	-सदस्य
(ग) विद्यालय निरिक्षक वा श्रोत विज्ञ	-सदस्य
(घ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरुको प्रतिनिधि १ जना	- सदस्य
(ङ) विद्यालयको प्रधानाध्यापक	-सचिव

(२) उपदफा (१) को -क) (ख) र (ग) बमोजिम छानिएका अध्यक्ष वा सदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।

(३) संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (क) विद्यालय सञ्चालनको लागि प्राप्त साधन र स्रोतको परिचालन गर्ने,
- (ख) विद्यालयको लागि आवश्यक भौतिक साधनको व्यवस्था गर्ने,
- (ग) नेपाल सरकार र गाउँपालिकाले तोके बमोजिमको पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक लागू गर्ने गराउने,
- (घ) प्रचलित कानून बमोजिम योग्यता पूरा गरेका व्यक्तिलाई शिक्षक पदमा नियुक्ति गर्ने,
- (ङ) शिक्षक तथा कर्मचारीको न्यूनतम तलब, सेवा सुविधा तोक्ने,,
- (च) अनुशासनहीन शिक्षक उपर कारवाही गर्ने,
- (छ) कानूनमा उल्लेखित व्यवस्थाका अतिरिक्त गाउँपालिकाबाट जारी शिक्षाक्षेत्रसँग सम्बन्धित सबै नीति, नियम तथा निर्देशनहरुको पालना गर्ने;

(४) संस्थागत विद्यालयले छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्ने :

- (क) संस्थागत विद्यालयले विद्यालयमा भर्ना भएका कूल विद्यार्थी संख्याको कम्तीमा दश प्रतिशतमा नघट्ने गरी तोकिए बमोजिम आर्थिक रुपमा विपन्न, अपाङ्गता भएकाहरु, महिला, दलित विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । छात्रवृत्ति वितरणको यथार्थ जानकारी सम्बन्धित वडा समिति र गाउँपालिका शिक्षा शाखा समक्ष बुझाउनु पर्ने छ ।
- (ख) छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरुको छनौटको लागि आधार, शर्त र प्रकृया विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत गराई सार्वजनिक समेत गर्नु पर्नेछ र समितिले छात्रवृत्तिको लागि छनौटको नतिजा आधार सहित सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(५) शिक्षकको न्यूनतम पारिश्रमिक र पूर्वाधारको मापदण्ड तोक्ने

गाउँ शिक्षा समितिले संस्थागत विद्यालयका शिक्षकहरुको न्यूनतम पारिश्रमिक र न्यूनतम पूर्वाधारको मापदण्ड तोक्न सक्नेछ ।

(६) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

संस्थागत विद्यालयको गुणस्तर कायम राख्न गाउँपालिका वा गाउँ शिक्षा समिति ले जुनसुकै समयमा अनुगमन गर्न, निर्देशन दिन सक्नेछ । यस्तो निर्देशन कार्यान्वयन गर्नु संस्थागत विद्यालयको दायित्व हुनेछ ।

(७) अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्ने :

कुनै संस्थागत विद्यालयले कानून र नियम विपरीत कुनै काम गरेमा गाउँपालिकाले त्यस्तो विद्यालयलाई प्रदान गरिएको अनुमति रद्द गर्न सक्नेछ । तर त्यसरी अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नु अघि सम्बन्धित विद्यालयलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

४९. परीक्षा सञ्चालन तथा गुणस्तर मापन:

- (१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पर्ने विद्यालयहरूमा परीक्षा संचालन तथा समन्वयको लागि देहायको एक परीक्षा संचालन तथा समन्वय समिति रहनेछ ।
(क) शिक्षा समितिको अध्यक्ष	- अध्यक्ष
(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य
(ग) गाउँपालिका अध्यक्षले तोकेको गाउँपालिकाको अधिकृत स्तरको कर्मचारी प्रतिनिधी	- सदस्य
(घ) प्रमुख सम्बन्धीत स्थानीय तहमा रहेको प्रहरी कार्यालय	- सदस्य
(ङ) शिक्षा अधिकृत/ शिक्षा शाखाको कर्मचारी	- सदस्य-सचिव
- (२) परीक्षा संचालन तथा समन्वय समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (३) स्थानीय तहको क्षेत्रधिकार बाहिरको शैक्षिक तहको परीक्षा संचालन गर्न सम्बन्धित निकायबाट भएको व्यवस्था बमोजिम समितिले सहजीकरण र समन्वय गर्नेछ ।
- (४) कक्षा ३,५ र ८ को परीक्षा संचालन कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम समितिले गर्नेछ । यसका लागि सम्बन्धित कक्षाका विद्यार्थीहरूबाट परीक्षामा लाग्ने खर्च प्राप्त गर्न परिक्षा शुल्क लिन सक्ने छ ।
- (५) अन्य कक्षाहरूको परीक्षा प्रधानाध्यापकले गर्ने छ ।

५०. विद्यालय कोषको व्यवस्था :

प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष हुनेछ, जसमा देहाय बमोजिमका स्रोतबाट प्राप्त रकम सो कोषमा दाखिला हुनेछ:-

- (१) नेपाल सरकार, प्रादेशिक सरकार र गाउँपालिकाबाट प्राप्त अनुदान,
- (२) शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम,
- (३) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम,
- (४) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

५१ अनुदानको व्यवस्था :

- (१) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत दिँदै आएको अनुदान रकममा कटौती नहुने गरी तोकिएको सूत्रको आधारमा गाउँपालिकाले सामुदायिक विद्यालयलाई अनुदान दिनेछ । तर कुनै विद्यालयले तोकिएको शैक्षिकस्तर कायम गर्न नसकेमा त्यस्ता विद्यालयलाई दिँदै आएको अनुदान रकममा तोकिए बमोजिम कटौती गर्न सकिनेछ ।
- (२) सामुदायिक विद्यालयहरूलाई तोकिए बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
- (३) गाउँपालिकाले तोकिएको अनुदान रकममा कटौती गर्ने गरी तोकिएको सूत्रको आधारमा गाउँपालिकाले सामुदायिक विद्यालयलाई अनुदान दिनेछ ।

५२. बजेट तयार गर्ने : प्रधानाध्यापकले प्रत्येक वर्षको चैत्र मसान्त भित्र आगामी वर्षको बजेट तयार गरी व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत गराई त्यसको एक प्रति शिक्षा शाखामा समयमा पठाउनु पर्नेछ ।

५३. लेखा व्यवस्थापन :

- (१) सबै विद्यालयहरूले प्रचलित कानून अनुसारको ढाँचामा आय व्यायको लेखा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।
- (२) नियमित कारोबारको लेखा राख्न वेग्लै व्यवस्था गरी कुनै कर्मचारी वा शिक्षकलाई जिम्मेवारी दिनु पर्नेछ ।

५४. सामुदायिक विद्यालयको खाता संचालन

- (१) विद्यालयले आर्थिक कारोबार गर्दा बैंक मार्फत गर्नुपर्नेछ ।
- (२) विद्यालयको खाता संचालन प्रधानाध्यापक र लेखा हेर्ने कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन गर्नुपर्नेछ ।

५५. लेखा परीक्षण तथा सामाजिक परीक्षण

- (१) सबै विद्यालयहरूले नियमित रूपमा आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पहिलो चौमासिक भित्र गाउँ शिक्षा समितिले तोकेको रजिष्टर्ड लेखा परीक्षकबाट लेखा परीक्षण गराउनु पर्नेछ ।
- (२) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन लेखा परीक्षण समाप्त भएको १५ दिन भित्र गाउँ शिक्षा समिति मार्फत गाउँपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (३) गाउँ शिक्षा समितिले लेखापरीक्षकहरूसँग समन्वय गरी लेखापरीक्षण शुल्क निर्धारण गर्नेछ ।
- (४) प्रत्येक वर्ष विद्यालयले सामाजिक परीक्षण गरी विद्यालयको शैक्षिक उपलब्धी, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिताको अवस्था र आगामी कार्ययोजना सार्वजनिक तथा अनुमोदन गर्नु पर्नेछ ।
- ५) विद्यालयले हरेक त्रैमासिक परीक्षाको नतिजा सहित विद्यार्थीको शैक्षिक प्रगति प्रतिवेदन अभिभावक समक्ष पेश गरी पृष्ठ पोषण लिनु पर्नेछ ।

५६. छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने :

गाउँपालिकाले विद्यालयमा भर्ना हुने विद्यार्थीलाई शिक्षा विकास कोषबाट तोकिए बमोजिम छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

५७. शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) नेपाल सरकारले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीको नाममा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।
- (२) निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षा बाहेकको अन्य विद्यालय शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीसँग लिइने शुल्क तोकिएको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।

- (३) विद्यालयले विद्यार्थीलाई कुनै कक्षामा भर्ना गर्दा एक पटक भर्ना शुल्क लिइसकेपछि पुनः सोही विद्यालयको अर्को कक्षामा भर्ना गर्नको लागि कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।
- (४) विद्यालयले भौतिक संरचना निर्माण गर्नको लागि विद्यार्थीसँग कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।
- (५) संस्थागत विद्यालयले विद्यार्थीसँग लिन पाउने शुल्क तोकिएको अधिकारीबाट स्वीकृत गराई निर्धारण गर्नु पर्नेछ । त्यसरी शुल्क निर्धारण सम्बन्धमा स्वीकृति दिँदा विद्यालयले उपलब्ध गराएको सुविधाहरूलाई आधार लिइने छ ।
- (६) कुनै पनि विद्यालयको निजी स्रोतबाट कर्मचारी छनौट गर्दा, तलब भत्ता उपलब्ध गराउँदा तथा अन्य शिक्षक कर्मचारीहरूलाई थप सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्नेभएमा पालिकाबाट अनुमति लिनुपर्नेछ ।
- (७) विद्यालयले विद्यार्थीबाट प्रमाणपत्र स्वरूप लिने दस्तुर कार्यपालिकाले तोकेबमोजिम हुनुपर्नेछ ।

५८. विद्यालयलाई छुट र सुविधा :

- (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तुर लाग्ने छैन ।
- (२) उपदफा (१) मा लेखिएदेखि बाहेक अन्य विद्यालयको नाममा कुनै लिखत पारित गर्दा नेपाल सरकारले तोकिएको आधारमा रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुट दिन सक्नेछ ।
- (३) सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयलाई दिइने अन्य छुट र सुविधा तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

५९. विद्यालय तथा कक्षा समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्या न्यून तथा कुनै कक्षामा विद्यार्थी संख्या न्यून देखिएमा गाउँ शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाले त्यस्तो विद्यालय तथा कक्षा नजिकैको अर्को विद्यालयमा समायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (२) यसरी विद्यालय समायोजन भएको अवस्थामा उक्त विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारीहरूलाई गाउँ शिक्षा समितिले कुनै पनि विद्यालयमा कामकाजको लागि खटाउन सक्नेछ ।
- (३) विद्यालयमा कुनै कक्षा संचालन नभएको वा कुनै कक्षा अर्को विद्यालयमा समायोजित भएको अवस्थामा गाउँ शिक्षा समितिले उक्त विद्यालयबाट कुनै शिक्षक कर्मचारीलाई अर्को विद्यालयमा कामकाजको लागि सरुवा गर्न सक्नेछ ।
- (४) विद्यालयमा संचालन नभएको कक्षा पुनः अर्को वर्ष संचालन हुने अवस्था आएमा अर्को विद्यालयमा कामकाजको लागि खटाईएको शिक्षक कर्मचारीलाई सोही विद्यालयमानै फिर्ता ल्याउने व्यवस्था गाउँ शिक्षा समितिले गर्नेछ ।
- (५) कुनै विद्यालय अर्को विद्यालयमा समायोजित भएको खण्डमा सो विद्यालयको सबै सम्पति गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहने छ साथै विद्यालयमा रहेको अचल सम्पति गाउँपालिकाले अन्य कुनै प्रयोजनका लागि प्रयोगमा ल्याउन सक्नेछ ।

(६) विद्यालय वा कुनै कक्षा अर्को विद्यालयमा समायोजन सम्बन्धि कार्यविधि गाउँकार्यपालिकाले तयार गरी लागू गर्न सक्नेछ ।

६०. गाउँपालिकाले निर्देशन दिन सक्ने :

- (१) गाउँपालिकाले तोकिएको क्षेत्रसँग सम्बन्धित निर्देशनहरू विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई दिन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

६१. शैक्षिक परामर्श सेवा, विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम वा शिक्षण कोर्स सञ्चालन :

- (१) कसैले पनि यस ऐन बमोजिम अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा ट्युशन , कोचिङ वा पूर्व तयारी कक्षा जस्ता शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाउने छैन ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्श सेवा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्व तयारी कक्षाको अनुमति लिने सम्बन्धी व्यवस्था गाउँ शिक्षा समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

६२. अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन सम्बन्धि व्यवस्था :

विद्यालयको शिक्षकले विद्यालय संचालन अवधि १०:०० बजे देखि ४:०० बजे सम्म ट्युशन वा कोचिङ कक्षा संचालन गर्न पाउने छैन । गाउँपालिकाले विद्यार्थीहरूको बृहत्तर हितलाई ध्यानमा राखि अतिरिक्त कक्षा संचालनको लागि विद्यालयलाई रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

६३. प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने :

संस्थागत विद्यालयले प्रत्येक वर्ष तोकिए बमोजिमका विवरण सहितको प्रगति विवरण गाउँ पालिका कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

६४. अर्जुनचौपारी गाउँपालिका शिक्षा विकास कोष:

१) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका विपन्न, प्राकृतिक प्रकोप पीडित र असहाय बालबालिकाको शैक्षिक अवसर बृद्धि गर्न तथा उत्कृष्ट विद्यार्थी र शिक्षकलाई पुरस्कृत गर्न शिक्षा विकास कोष स्थापना हुनेछ ।

२) कोषमा देहाय बमोजिमका रकम रहन सक्नेछ :

- (क) नेपाल सरकार, प्रादेशिक सरकार र गाउँपालिकाबाट प्राप्त अनुदान,
- (ख) शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम,
- (ग) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम, र
- (घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

- ३) कोषको सञ्चालन गाउँपालिकाको प्रमुख, शिक्षा हेर्ने कार्यपालिका सदस्य र शिक्षा अधिकृत रहेको ३ सदस्यीय समितिबाट हुनेछ ।

६५. शिक्षण सीप परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था:

- क) अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत स्थायी शिक्षकहरूको प्रत्येक ३/३ वर्षमा शिक्षण सीप परिक्षण गरिनेछ ।
- ख) अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत अस्थायी (करार) शिक्षकहरूको प्रत्येक २/२ वर्षमा शिक्षण सीप परिक्षण गरिनेछ ।
- ग) अर्जुनचौपारी गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत स्थायी र अस्थायी (करार) शिक्षकहरूलाई शिक्षण सीप परिक्षण मार्फत नतिजा सुधारकालागि २/२ पटक अवसर दिईनेछ ।

शिक्षण सीप परीक्षण समितिको गठन:

- क) गाउँ शिक्षा समितिको अध्यक्ष - अध्यक्ष
- ख) शिक्षा शाखाको प्रतिनिधि - सदस्य
- ग) गाउँ शिक्षा समितिले तोकेको दुई जना विज्ञ - सदस्य
- घ) सामुदायिक विद्यालयका प्र.अ.हरु मध्येबाट एक जना - सदस्य

शिक्षण सीप परीक्षणका आधारहरू :-

- क) कक्षाकोठाको पकड
- ख) दैनिक पाठयोजना
- ग) विषयवस्तु प्रस्तुतिकरण
- घ) विद्यार्थी सन्तुष्टि
- ङ) वार्षिक परीक्षाको नतीजा
- च) प्रविधिको ज्ञान(Computer)
- छ) भाषाको ज्ञान

शिक्षण सीप परीक्षणको नतीजा तीन तहको हुनेछ:-

- क) उच्च स्तर
- ख) मध्यम स्तर
- ग) निम्न स्तर

- ❖ निम्न स्तरको शिक्षण सीप परिक्षण भएको अवस्थामा सम्बन्धित शिक्षकलाई ३ महिनाको समय दिई नतिजा सुधारका लागि अवसर हुनेछ ।
- ❖ मध्यम स्तरको शिक्षण सीप परिक्षण भएको अवस्थामा सम्बन्धित शिक्षकलाई ३ महिनाको समय दिई नतिजा सुधारका लागि अवसर हुनेछ ।
- ❖ अस्थायी शिक्षकको हकमा तोकिएको समयसीमा भित्र नतीजा सुधार नभएमा स्वतः निलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ स्थायी शिक्षकको हकमा तोकिएको समयसीमा भित्र नतीजा सुधार नभएमा सरुवा तथा ग्रेड रोक्का सम्मको कारवाही गरिनेछ ।

६६. दण्ड सजाय :

- (१) कसैले विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना वा नोक्सान गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई मुद्दा हेर्ने अधिकारी वा न्यायिक समितिले बिगो असूल गरी बिगो बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (२) कसैले देहायका कार्य गरेमा, गर्न लगाएमा वा सो कार्य गर्न सहयोग पुऱ्याएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई कसूरको मात्रा हेरी कानूनले तोके बमोजिम सजाय हुनेछ:-
 - (क) उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा लापरबाही वा गैर जिम्मेवार पूर्ण कार्यगरेमा,
 - (ख) परीक्षा केन्द्रमा सम्बन्धित पदाधिकारीको स्वीकृति बेगर प्रवेशगर्न प्रयत्न गरेमा वा प्रवेश गरेमा वा परीक्षा केन्द्र नियन्त्रणमा लिई अमर्यादित कार्य गरेमा,
 - (ग) परीक्षाफल प्रकाशनमा अनियमितता गरेमा,
 - (घ) परीक्षाको मर्यादा भङ्ग हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा,
 - (ङ) अनुमति नलिई कुनै शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्श सेवा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा तथा पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन गरेमा,
 - (च) कानून विपरीतको अन्य कार्य गरेमा ।
- (३) विद्यालयको शिक्षक वा कर्मचारी उपर अदालतमा मुद्दा दायर भएमा त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारी त्यसरी मुद्दा दायर भएको मितिदेखि निलम्बन हुनेछ । सो शिक्षक वा कर्मचारी अदालतबाट कसूरदार ठहरिएमा निजलाई यस ऐन बमोजिम सजाय गरिनेछ ।

६७. पुनरावेदन : तोकिएको अधिकारीले गरेको सजायको आदेशउपर कानून बमोजिम पुनरावेदन लाग्नेछ ।

६८. नियम बनाउने अधिकार :

- (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँकार्यपालिकाले आवश्यक नियम/कार्यविधि वा निर्देशिका बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ ।
- (२) यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि गाउँ शिक्षा समितिले आवश्यक निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

६९. संक्रमणकालीन व्यवस्था :

(१) यस ऐनले तोकिए बमोजिम हुने भनी व्यवस्था गरेको काम नियमावली नआउँदासम्म गाउँ कार्यपालिकाले गर्न सक्नेछ ।

७०. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा-अड्काउ परेमा गाउँकार्यपालिकाले त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउने निर्णय गरी स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो सूचनालाई यसै ऐनको अङ्ग मानिनेछ ।

७१. बचाउ र लागू नहुने :

- (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिएजति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ ।
- (२) यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले पनि विद्यालयको सम्पत्ति हिना-मिना गरेको कसूरमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अन्तर्गत कारवाही चलाउन बाधा पर्ने छैन ।
- (३) संविधानसँग बाभिएको यस ऐनका दफा तथा उपदफाहरु बाभिएको हदसम्म स्वतः निस्क्रीय हुनेछ ।

अनुसूची-२
प्रधानाध्यापक छनौटका आधारहरु

<u>छनौटका आधारहरु</u>	अङ्क
१. शैक्षिक योग्यता	
(क) न्यूनतम शैक्षिक योग्यता	१५
(ख) माथिल्लो शैक्षिक योग्यता	५
२. शिक्षण अनुभव	२०
३. तालिम	
(क) शैक्षिक तालिम	१०
(ख) विद्यालय व्यवस्थापन तालिम	५
४. अध्यापन गरेको विषयमा प्राप्त नतिजा	१०
५. विद्यालय विकास प्रस्ताव	
(क) विद्यालय विकास प्रस्ताव	१०
(ख) विद्यालय विकास प्रस्तावको प्रस्तुतिकरण	५
६. नेतृत्व लिने क्षमता	
(क) शिक्षा शाखाको मूल्याङ्कनबाट	५
(ख) व्यवस्थापन समितिको मूल्याङ्कनबाट	१०
(ग) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरुको मूल्याङ्कन	५
जम्मा	१००

